

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0219U004108

Державний реєстраційний номер: 0116U000303

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 27-03-2019

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 3

Назва етапу: Виявлення рушійних сил та основних механізмів біотогенезу

Початок етапу: 01.2018

Закінчення етапу: 12.2018

Вид звітнього документа: Проміжний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Державний природознавчий музей НАН України

Код за ЄДРПОУ: 03534452

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: (232) 235-69-17

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія наук України

Код за ЄДРПОУ: 00019270

Місцезнаходження: вул. Володимирська, 54, м. Київ, Київська обл., 01030, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442343243

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрямок фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6541030

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 1061.58
--

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Природно-історичні та ландшафтно-зональні фактори диференціації регіональних фаун і флор України

Назва роботи англійською:

Historical and landscape-zonal factors of differentiation of regional faunae and floras of Ukraine

Реферат українською:

Об'єктами дослідження регіональної диференціації фаун і флор України обрано такі модельні групи організмів як крейдові та рецентні молюски гастроподи, ранньодевонська іхтіофауна, комахи Ephemeroptera, нематоди Enoplia, мікроартроподи Protura, Collembola і Oribatida, а також судинні рослини роду Aconitum. Предметом (метою) дослідження було виявлення основних рушійних сил та механізмів історичного розвитку фаун і флор дослідженої території на прикладі обраних груп організмів. В межах України для проведення досліджень обрано різні модельні території, зокрема два гірські регіони, а також височини та рівнинні райони заходу України. Крім того, дослідження проведено в широтно-зональному градієнті кліматичних умов. За звітний період проведено порівняльний аналіз існуючої інформації щодо вивчення модельних груп флори та фауни окремих регіонів України, опрацьовано музейні колекції, описано 18 нових для науки таксонів Collembola, Nematoda, Insecta і Agnatha, а також доповнено вже існуючі електронні бази даних. За результатами виконання даного етапу теми опубліковано 46 наукових праць, серед яких 1 електронний каталог, 30 статей та 15 матеріалів конференцій. Підготовлено книжкове (електронне мережне) видання "Каталог прісноводних молюсків України" обсягом 36,8 ум.-др. арк. На даному етапі виконання теми підтверджено гіпотезу, що дрейф континентів був важливим чинником формування викопних фаун Центральної Європи та, зокрема, України. В результаті проведених досліджень виявлено, що основними механізмами формування сучасних фаун і флор України були: вплив макроклімату, регіональні біогеографічні та екологічні перешкоди, антропохорія, філоценогенез, конкуренція, наявність потенційних еконіш та ін. локальні екологічні фактори середовища.

Реферат англійською:

The objects of the study of regional differentiation of the Ukrainian fauna and flora have selected such model groups of organisms as Cretaceous and modern molluscs of Gastropoda, Early Devonian ichthyofauna, insects of Ephemeroptera, nematodes of Enoplia, microarthropods of Protura, Collembola and Oribatida, and also vascular plants of the genus Aconitum. The subject (purpose) of the study was to identify the main driving forces and mechanisms of historical development of the fauna and flora of the study area on the example of selected groups of organisms. Within Ukraine, various model regions, including two mountainous regions, as well as hills and flat regions of the west of Ukraine, are selected for research. In addition, the study was conducted in the latitudinal gradient of climatic conditions. As a result of the research conducted, a comparative analysis of existing information on the study of model groups of flora and fauna of certain regions of Ukraine was conducted, museum collections were investigated, 18 new taxa of Collembola, Nematoda, Insecta and Agnatha were described, and existing electronic databases were supplemented. As a result of the implementation of this stage, 46 scientific works were published, including 1 electronic catalog, 30 articles and 15 materials of conferences. A book (electronic network) edition of "Catalog of freshwater mollusks of Ukraine" was prepared. At this stage of the implementation of scientific topic was confirmed the hypothesis that the drift of the continents was an important factor in the formation of fossil faunas of Central Europe and, in particular, Ukraine. As a result of the conducted research it was revealed that the main mechanisms of the formation of modern fauna and flora of Ukraine were: macroclimate influence, regional biogeographical and ecological obstacles, anthropochory, phylocenogenesis, competition, availability of potential econishes and other local environmental factors.

Індекс УДК: 502.4; 502.7, 577.48(477.8)

Коди тематичних рубрик:87.31

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Капрусь Ігор Ярославович

Науковий ступінь:

Вчене звання:

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Наукові гіпотези та узагальнення, 30 наукових статей (з них 20 у виданнях, індексованих міжнародними наукометричними базами даних), книжкове (електронне мережне) видання "Каталог прісноводних молюсків України", еталонні колекції окремих груп рослин і тварин, електронні бази даних, ключі для визначення колембол і протур, описи нових для науки таксонів Collembola, Nematoda, Insecta і Agnatha, філогенетичні схеми Nematoda, Protura і Ephemeroptera, комп'ютерні моделі.

Назва НТП англійською: Scientific hypotheses and generalizations, 30 scientific articles (20 of them in the printed editions indexed by international science-computer databases), book edition (electronic network) of "Catalog of freshwater mollusks of Ukraine", etalon collections of some groups of plants and animals, electronic databases, the identification keys of Collembola and Protura, descriptions of the new taxa Collembola, Nematoda, Insecta and Agnatha for science, phylogenetic schemes of Nematoda, Protura and Ephemeroptera, computer models.

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати:

Галузь застосування: Сільське господарство, мисливство, лісове господарство

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Наукові гіпотези щодо основних рушійних сил та механізмів історичного розвитку фаун і флор дослідженої території та узагальнення щодо особливостей регіональної диференціації різноманіття модельних груп організмів; книжкове (електронне мережне) видання "Каталог прісноводних молюсків України", який містить впорядковані дані щодо конкретних місць знахідок усіх достовірно зареєстрованих на території України видів прісноводних молюсків протягом другої половини XX – початку XXI ст.; еталонні колекції судинних рослин із роду Aconitum в Українських Карпатах, ґрунтових тварин Collembola, Ecnoplia (Nematoda) і Protura, а також Mollusca; списки видів наземних і прісноводних молюсків окремих регіонів України; доповнені електронні бази даних окремих груп безхребетних тварин; комп'ютерні моделі залежності видового багатства колембол від кліматичних факторів; ключі для визначення ґрунтових тварин із класів колембола і протура; описи 18 нових для науки таксонів тварин, зокрема 1 родина, 2 роди та 2 види з класу Acanthodi

Соціально-економічна спрямованість НТП:

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Не впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: Визначає Національна академія наук України

Закінчення етапу:

Споживачі продукції: Природоохоронні, науково-дослідні та освітні установи, геолого-розвідувальні служби, лісові господарства

Перспективні ринки: Україна, Молдова, Польща, Литва, Румунія, Словаччина, Угорщина

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.: 0

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану: Ні

Техніко-економічне обґрунтування: Ні

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.: 0

Очікуваний термін окупності (років): -

Додаткова інформація: --

IX. Бібліографічний опис

1. Arkhipova Kh.I., Rizun V.B., Martynov A.V., Godunko R.J. (2018) Еталонні колекції амфібіотичних комах України: концептуальні підходи до формування, поповнення та функціонування. [The model collections of aquatic insects of Ukraine: conceptual approaches to the formation, replenishment and functioning]. *Studia Biologica*, 12 (2): 99-116. 2. Bojkov? J., Sroka P., Sold?n T., Namin J.I., Staniczek A.H., Pol??ek M., Hrivniak ?, Abdoli A., Godunko R.J. (2018) Initial commented checklist of Iranian mayflies, with new area records and description of *Procloeon caspicum* sp. n. (Insecta, Ephemeroptera, Baetidae). *ZooKeys*, 749: 87-123. 3. Chen Y., Jabbour F., Novikov A., Wang W., Gerber S. 2018. A study of floral shape variation in *Delphinieae* (Ranunculaceae) using geometric morphometrics on herbarium specimens. *Bot. Lett.* 165 (3-4): 368-376. <https://doi.org/10.1080/23818107.2018.1427145> 4. Galli L., Shrubovych J., Bu Y., Zinni M. 2018. Genera of the Protura of the World: diagnosis, distribution, and key. *ZooKeys*, 772: 1-45. 5. Godunko R. J., Martynov A., Gattolliat J. (2018) Redescription of *Nigrobaetis rhithralis* (Sold?n & Thomas, 1983) (Ephemeroptera: Baetidae). *Zootaxa*, 4462: 41-72. 6. Hnylko S., Wa?kowska A., Bakayeva S. and Kaminski M.A. J?zef Grzybowski's Foraminiferal Collection in Lviv // 19th Czech-Slovak-Polish Palaeontological Conference & MIKRO 2018 workshop. Abstract book. - *Folia Musei Rerum Naturalium Bohemiae Occidentalis Geologica et Paleobiologica. Special Volume*, 2018. - P. 29. 7. Hrivniak ?, Sroka P., Godunko R. J., Palatov D., Pol??ek M., Manko P., Obo?a J. (2018) Diversity of Armenian mayflies (Ephemeroptera) with the description of a new species of the genus *Ecdyonurus* (Heptageniidae). *Zootaxa*, 4500: 195-221. 8. Hrivniak ?, Sroka P., Godunko R. J., ?urovcov? M., Bojkov? J., Sold?n T., Staniczek A. (2018) Diversity, distribution and molecular phylogeny of *Epeorus* (Caucasiron) Kluge, 1997 (Ephemeroptera: Heptageniidae) in the Caucasus Mountains and adjacent areas. Abstract Book of the XV International Conference on Ephemeroptera & XIX International Symposium on Plecoptera, 3-8 June 2018, Brazil, Aracruz: 66. 9. Hushtan H.H. First records of some Oribatid mites pecies (Acari, Oribatida) from Ukraine // *Fragmenta faunistica*. 61 (1) - 2018. 10. Kaim A., Bakayeva S. The advent of Neogastropoda according to the fossil record // 5th International Palaeontological Congress. Abstract book. - P. 35 11. Kaprus' I.J., Pa?nik G. New Siberian "spineless" species of *Thalassaphorura* Bagnall, 1949 (Collembola, Onychiuridae), with a key to world species of the genus // *Zootaxa*. - 2017. - Vol. 4362 (2). - P. 225-245. 12. Krainer L., Susulovsky A., Pe?a-Santiago R. The genus *Metaporcelaimus* Lordello, 1965 (Nematoda, Dorylaimida, Aporcelaimidae) in Ukraine: Description of one known and two new species without hiatus // *Zootaxa*. - 2018, 4497 (1): 127-140. 13. Novikov A. 2018. Genus *Aconitum* in Ukrainian Carpathians: what is done and what is not. Proceedings of the Ukrainian Rufford small grants conference "From monitoring to implementation" (Kharkiv, 23-25 April 2018): 11. 14. ?zata M.A., Sevgili H., Kaprus' I.J. Contribution to the Collembola (Hexapoda) fauna of Turkey from Ordu and Rize provinces) // *Biharean Biologist*, 2017. -11 (2). - C. 117-120. 15. ?zata M.A., Sevgili H., Kaprus'I.J. New records of springtail fauna (Hexapoda: Collembola: Entomobryomorpha) from Ordu Province in Turkey // *Turkish Journal of Zoology*. - 2017. - Vol. 41. - P. 24-32. 16. Pol??ek M., Godunko R.J., Rutschmann S., Svitok M., Novikmec M., Zahr?dkov? S. (2018) Integrative taxonomy of genus *Electrogena* (Ephemeroptera: Heptageniidae): the role of innovative morphological analyses for species delimitation. *Arthropod Systematics and Phylogeny*, 76 (3): 449-462. 17. Shrubovych J., Bernard C. E. 2018. A key for the determination of European species of *Eosentomon* Berlese, 1909 (Protura, Eosentomata, Eosentomidae). *ZooKeys*, 742: 1-12. 18. Shrubovych J., Tajovsk? K., ?uchta P., Star? J., Ka?a J., Smykla J., Sterzy?ska M. 2018. Effect of forest disturbances on

soil microarthropods (Hexapoda: Protura) in mountain lake catchments on different bedrock conditions. Abstract book of 14th Central European Workshop on Soil Biology, Czech Republic, ?esk? Bud?ovice April 16-18 2018: 27. (0.2 друк. арк.) 19. Staniczek A.H., Godunko R.J., Kluge N. (2018) Fossil record of the mayfly family Ephemerellidae (Insecta: Ephemeroptera), with description of new species and first report of Ephemerellinae from Baltic amber. Journal of Systematic Palaeontology, 16: 1319-1335. 20. Sterzy?ska M., Nicia P., Zadro?ny P., Fiera C., Shrubovych J., Ulrich W. 2018. Urban springtail species richness decreases with increasing air pollution. Ecological Indicatorors, 94: 328-335. 21. Susulovska S., Cantalapiedra-Navarrete C., Susulovsky A., Castillo P., Archidona-Yuste A. Morphological and molecular characterization of Xiphinema ifacolum Luc, 1961 (Nematoda: Longidoridae) from Sri Lanka // Nematology. - 2018. - V.20. DOI: 10.1163/15685411-00003187 22. Susulovsky A., Winiszewska G. Anatonchus siddiqii sp. n. (Nematoda: Mononchida) from Ukraine // International Journal of Nematology, - 2017. - Vol. 27, No 1 & 2, pp. 1-6. 23. Voichyshyn, V. and Szaniawski, H. 2018. New ischnacanthiform jaw bones from the Lower Devonian of Podolia, Ukraine. Acta Palaeontologica Polonica 63 (2): 327-339. 24. Гнатів П. С., Нечай О. С., Хірівський П. Р., Капрусь І. Я., Бучко А. М. Становлення і сучасна концепція екології людини // Вісник проблем біології і медицини - 2018 - Вип.1, том 1 (142). - С. 11-15. 25. Гураль Р.І., Гураль-Сверлова Н.В. Каталог прісноводних молюсків України [Електронний ресурс]. - 2018. - Режим доступу: <http://www.pip-mollusca.org/page/epubl/catalog-freshwater-molluscs.php> - 21.02.2018. - 317с. - Каталог прісноводних молюсків України. ISBN 978-966-02-8456-2 (електронне видання). 26. Гураль Р.І., Гураль-Сверлова Н.В. Прісноводні і наземні молюски урбанізованих біотопів Луцька // Наук. зап. Держ. природозн. музею. - Львів, 2018. - Вип. 34. - С. 49-54. 27. Гураль-Сверлова Н.В. Видовое разнообразие наземных моллюсков степной зоны Украины // Проблемы почвенной зоологии: Матер. XVIII Всерос. совещ. по почвен. зоологии (Москва, 22-26 октября 2018 г.). - М.: КМК, 2018. - С. 71-72. 28. Гураль-Сверлова Н.В. Пространственное распределение наземной малакофауны степной зоны Украины // Ruthenica, Russian Malacological Journal. - 2018. - Т. 28, № 4. - С. 131-138. 29. Гураль-Сверлова Н.В. Тип Молюски - Mollusca // Червона книга Донецької області: тваринний світ. Науково-інформаційний довідник / за ред. В.Д.Залевського, О.І.Бронскова. - Вінниця: ПрАТ "Вінницька обласна друкарня", 2017. - С. 24-37. 30. Гураль-Сверлова Н.В., Бусел В.А., Гураль Р.І. Видовой состав наземных моллюсков Запорожской области и влияние на него антропохории // Ruthenica, Russian Malacological Journal. - 2018. - Т. 28, № 3. - С. 101-112. 31. Гураль-Сверлова Н.В., Гураль Р.І. Многолетняя динамика фенетической структуры в колониях интродуцированного вида Ceraea hortensis (Gastropoda, Pulmonata, Helicidae) // Зоол. журн. - 2018. - Т. 97, № 7. - С. 751-761. 32. Гураль-Сверлова Н.В., Обедніна І.С. Перша знахідка синантропного наземного молюска Oxuchilus translucidus (Gastropoda, Pulmonata, Zonitidae) на Закарпатті // Наук. зап. Держ. природозн. музею. - Львів, 2018. - Вип. 34. - С. 135-136. 33. Гусак О.В., Филик Н.В., Капрусь І.Я. Антропогенні трансформації угруповань колембол у рівнинних заплавах лісах Верхнього Дністра // Матеріали науково-практичної конференції всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із галузі знань "екологія" (28-30 березня 2018 р.). - Полтава, 2018. - С. 9. 34. Гуштан Г. Г. Різноманіття угруповань панцирних кліщів (Acari: Oribatida) лучних екосистем басейнів річок Латориця та Боржава / Г. Г. Гуштан. // Біологічні дослідження - 2018. Збірник наукових праць. Житомир. - 2018. - С. 111 - 112. 35. Гуштан Г.Г. Дослідження фауни панцирних кліщів (Acari: Oribatida) ксеротермних трав'яних фітоценозів Карпатського біосферного заповідника (ботанічні заказники "Чорна гора" та "Юлівська гора") / Г.Г. Гуштан. // "Досвід та перспективи розвитку об'єктів природно-заповідного фонду Хмельниччини", до 5-ї річниці Національного природного парку "Мале Полісся". Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 23 - 25 травня, 2018 року. - 2018. - С. 114 - 116. 36. Гуштан Г.Г. Лучні угруповання кліщів орібатид в умовах природних та антропогенних екосистем Закарпатської низовини / Г.Г. Гуштан // IX з'їзд Українського ентомологічного товариства. Матеріали. 20 - 23 серпня 2018 р. - м. Харків. - 2018. - С. 34 - 35. 37. Гуштан Г.Г. Орібатиди, як об'єкт фауністично-екологічних досліджень у лучних біотопах Євразії / Г.Г. Гуштан // Журнал агробіології та екології - 2018 - Том 5, №1. - С. 68 - 78. 38. Гуштан Г.Г. Різноманіття панцирних кліщів (Acari: Oribatida) лучних екосистем басейнів річок Латориця та Боржава / Г.Г. Гуштан // Наукові записки Державного природознавчого музею НАН України - 2018. - № 34. - С. 75 - 80. 39. Гуштан К.В. Деякі знахідки раритетних видів тварин, як перспектива створення нових об'єктів природно-

заповідних територій у верхів'ї басейну річки Латориця (Закарпаття) / К.В. Гуштан, Г.Г. Гуштан // Природоохоронні, екоосвітні, рекреаційно-туристичні та історико-культурні аспекти сталого розвитку Розточчя. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю створення Яворівського національного природного парку. Західно-український консалтинг центр. смт. Івано-Франкове - 2018 р. С. 112 - 114. 40. Заморока А.М., Бідичак Р.М., Геряк Ю.М., Глотов С.В., Капрусь І.Я., Козоріз Ю.Г., Мартинов О.В., Михайлюк-Заморока О.В., Пушкар Т.І., Різун В.Б., Слободян О.М., 10, Смірнов Н.А., Утевський С.Ю., Шпарик В.Ю. Розповсюдження рідкісних видів безхребетних тварин, занесених до Червоної книги України, в Івано-Франківській області // Український ентомологічний журнал. - 2017. - 2 (13). - С. 77-94. 41. Капрусь І.Я. Значення природно-історичних факторів у хорології різноманіття колембол // Наукові записки Державного природознавчого музею. - Львів, 2018. - Вип. 34. - С. 87-98. 42. Капрусь І.Я. Хорологія різноманіття ґрунтових тварин - актуальний напрям досліджень біогеографії та синекології // Журнал агробіології та екології. -2018. - Т. 5, № 1. - С. 14-31. 43. Мерза С.П., Гуштан Г.Г., Капрусь І.Я. Фауна і населення ґрунтових мікроартропод агроценозів Малого Полісся / С.П. Мерза, Г.Г. Гуштан, І.Я. Капрусь // Значення та перспективи стаціонарних досліджень для вивчення і збереження біорізноманіття присвячена 60-річчю функціонування високогірного біологічного стаціонару "Пожижевська" імені Костянтина Малиновського. Матеріали всеукраїнської наукової конференції - 2018. - С. 29 - 32. 44. Мерза С.П., Капрусь І.Я. Значення агроєкосистем у збереженні різноманіття ґрунтових Collembola Малого Полісся // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 20-річчю створення Яворівського національного природного парку. - смт. Івано-Франкове, Львів: ЗУКЦ, 2018. - С.145-150. 45. Сусуловська С., Крайнер Л., Сусуловський А. Рідкісні таксони Dorylaimida (Nematoda) в інтразональних оселищах заходу України // Матеріали наукової конференції "Стан і біорізноманіття екосистем Шацького національного природного парку та інших природоохоронних територій", смт Шацьк, 13-16 вересня 2018 р. - Львів : СПОЛОМ, 2018. - С. 100-102. 46. Тузяк Я., Бакаєва С. Геотуристичний потенціал геологічних границь // Геотуризм: практика і досвід. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. 26-28 квітня 2018, Львів. - Львів, Каменярь, 2018. - С. 36-39.

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Яницький Тарас Петрович

03.00.24

Перелік осіб-виконавців

Бакаєва Софія Геннадіївна

Войчишин Віктор Казимирович

Годунько Роман Йосипович

Гураль-Сверлова Ніна В'ячеславівна

Гураль Роман Іванович

Гуштан Габріел Гаврилович

Крайнер Любомир Олегович

Новіков Андрій Валерійович

Сусуловський Андрій Степанович

Шрубович Юлія Юхимівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Телефон

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

